

Even Høydahl (red.)

**Innvandrere og norskfødte med
innvandrerforeldre i Sandnes**

Innhold

11. Innvandrere og norskfødte med innvandrere-foreldre i Sandnes.....	401
11.1. Innledning.....	401
11.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse.....	401
11.2.1. Demografi.....	402
11.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn.....	410
11.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011.....	413
11.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte	416
11.3.1. Barnehage.....	416
11.3.2. Kontantstøtte.....	418
11.4. Utdanning.....	419
11.4.1. Deltakelse i videregående utdanning	419
11.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning.....	420
11.4.3. Utdanningsnivå	420
11.4.4. Deltakelse i høyere utdanning.....	421
11.5. Arbeid.....	422
11.5.1. Sysselsettingsnivå.....	422
11.5.2. Arbeidsledige	423
11.5.3. Næringer	424
11.5.4. Selvstendig næringsdrivende	425
11.6. Økonomiske levekår.....	426
11.6.1.inntekt	426
11.6.2. Sosialhjelp.....	427
11.6.3. Uførepensjon.....	428
11.6.4. Alderspensjon	429
Referanser.....	430
Figurregister	431
Tabellregister.....	432

11. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes

11.1. Innledning

I 2007 ga SSB ut en rapport med nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningens demografi og levekår i 12 kommuner og fem av bydelene i Oslo med størst andel ikke-vestlige innvandrere (Aalandslid 2007). Rapporten var finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Denne rapporten blir nå fulgt opp med en lignende rapport, denne gangen på oppdrag fra IMDI og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Siden 2006 har det skjedd en hel del på innvandringsfeltet. Det viktigste er at det har kommet mange flere arbeidsinnvandrere til landet i løpet av de sju årene, de fleste av dem fra EU-land. I tillegg har antallet barn født av innvandrere i Norge økt. Dessuten har SSB revidert klassifiseringer og betegnelser som brukes i statistikken. I 2006 var det nesten utelukkende fokusert på innvandrere og barn av innvandrere fra «ikke-vestlige» land. Betegnelse «vestlig» og «ikke-vestlig» er nå byttet ut med en ny todeling. I tillegg er «førstegenerasjonsinnvandrere» byttet ut med «innvandrere», mens «andregenerasjonsinnvandrere» eller «etterkommere» nå betegnes som «norskfødte med innvandrerforeldre» (se boksen).

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Videre i teksten vil det bli referert til *innvandrere* og *norskfødte med innvandrerforeldre*. Med innvandrere mener vi de som er født i utlandet av utenlandske foreldre, og som selv har innvandret til Norge. Norskfødte med innvandrerforeldre brukes som benevnelse for personer født i Norge med to foreldre som er innvandrere. Med *innvandrerbakgrunn* mener vi her summen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Landbakgrunn

EU, Nord-Amerika etc. er en forkortelse for EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Inkluderer også Sveits.

Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Samtidig som «vestlig» og «ikke-vestlig» forsvant som begrep, byttet også EU-landene i Øst-Europa landgruppe. De fleste nye innvandrere som har kommet de siste årene, har kommet fra «EU, Nord-Amerika etc.». Derfor har det vært naturlig å ta også denne gruppen med i beskrivelsen av den delen av befolkningen som har innvandrerbakgrunn.

Siden forrige rapport hadde data fra 2006, er det gjort sammenligninger med 2006 noen steder i rapporten.

Følgende kommuner har fått hver sin rapport: Fredrikstad, Bærum, Asker (ny), Lørenskog, Skedsmo, Oslo, Drammen, Skien, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim. Og disse bydelene i Oslo: Gamle Oslo (ny), Grünerløkka (ny), Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

Alle kommune- og bydelsrapportene følger samme mal. Etter innledningen følger kapittel 2, som omhandler demografi, innvandrergrunn og deltakelse i kommune- og fylkestingsvalget i 2011. Kapittel 3 beskriver bruk av barnehage og kontantstøtte. I kapittel 4 er utdanning temaet. Kapittel 5 er en beskrivelse av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre på arbeidsmarkedet. Og kapittel 6 beskriver noen aspekter ved økonomiske levekår.

11.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse

- Nær 18 prosent av innbyggerne i Sandnes hadde innvandrerbakgrunn ved inngangen til 2013, 4 prosentpoeng høyere enn i Norge under ett. Polakker er den største gruppen. Vietnamesere og islendinger er likevel gruppene som er mest overrepresentert i kommunen.
- Majoriteten (84 prosent) av de med innvandrerbakgrunn er innvandrere, 16 prosent er norskfødte barn med innvandrerforeldre, det samme som for hele landet.
- Av dem med innvandrerbakgrunn har 55 prosent bakgrunn fra Afrika, Asia etc., et par prosentpoeng lavere enn på landsbasis, og 45 prosent fra EU, Nord-Amerika etc.
- 31 prosent av innvandrerne i Sandnes har bodd i Norge mer enn 10 år, og 29 prosent har vært mindre enn 3 år i landet. I landet som helhet har 36 prosent mer enn 10 år botid og 28 prosent mindre enn 3 år.
- Mange av innvandrerne bor i og nært Sandnes sentrum.
- Innvandrere og deres norskfødte barn står for 3 660 av befolkningsveksten på 5 380 i årene 2010-2012, altså 68 prosent. De med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. sto for 39 prosent av veksten og de fra Afrika, Asia etc. 29 prosent.
- Av innvandrerne med registrert innvandringsgrunn har 38 prosent kommet ved familieinnvandring, 35 prosent som arbeidsinnvandrere og 23 prosent av fluktkrunner.
- Det var lav valgdeltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i kommunevalget, og de med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i kommunestyret.

11.2.1. Demografi

Ved inngangen av 2013 hadde Norge vel 5 millioner innbyggere. Av disse hadde 711 000 personer innvandrerbakgrunn, noe som tilsvarte 14 prosent av befolkningen. Det var 593 000 innvandrere og 117 000 norskfødte med innvandrerforeldre.

I Sandnes var det da 70 050 innbyggere, 12 430 av dem, det vil si 18 prosent, hadde innvandrerbakgrunn, som er 4 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Over 55 prosent av dem hadde bakgrunn fra Afrika, Asia etc., som er under landsgjennomsnittet på 57 prosent.

Mange nasjonaliteter, flest polakker

Sandnes har innvandrere fra 146 forskjellige land, dette er hele 22 flere land enn i 2006. Den største gruppen – norskfødte med innvandrerforeldre ikke inkludert – har opprinnelse fra Polen og er med sine 1 926 personer eller 18 prosent den desidert største enkeltgruppen i kommunen, 1 240 flere enn de 690 fra Litauen. Deretter fulgte Vietnam, Tyskland og Russland.

Tabell 11.1. Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Antall og prosent. Hele landet og Sandnes

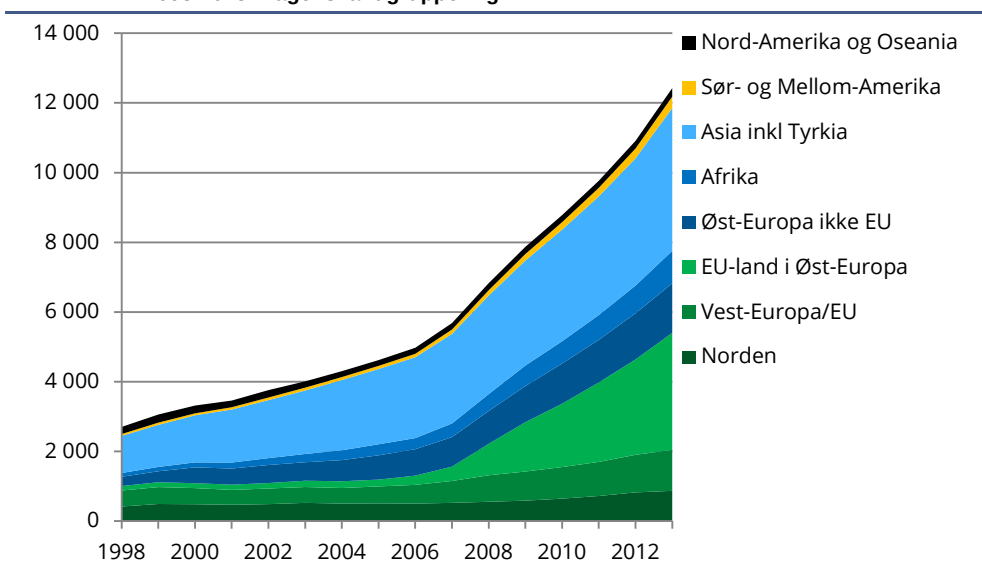
	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Sandnes	Prosent av folketallet i Sandnes	Prosent som bor i Sandnes per gruppe
Hele befolkningen	5 051 000	100,0	70 050	100,0	1,4
Personer med innvandrerbakgrunn ...	710 000	14,1	12 430	17,7	1,7
Innvandrere	593 000	11,7	10 420	14,9	1,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	117 000	2,3	2 010	2,9	1,7
EU, Nord-Amerika etc.	303 000	6,0	5 640	8,1	1,9
Innvandrere	282 000	5,6	5 240	7,5	1,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	20 000	0,4	410	0,6	2,0
Afrika, Asia etc.	408 000	8,1	6 780	9,7	1,7
Innvandrere	311 000	6,2	5 180	7,4	1,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	97 000	1,9	1 600	2,3	1,7

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

12 ganger flere med bakgrunn fra EU-land i Øst-Europa siden 2006

Noen av dem som tilhører gruppen Afrika, Asia etc. har bakgrunn fra Europa (se boks), mange av dem fra land i tidligere Jugoslavia. 55 prosent av personene med utenlandsk opprinnelse (inkludert norskfødte med innvandrerforeldre) har europeisk bakgrunn, mens 33 prosent har asiatisk, medregnet tyrkisk. Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har økt med 150 prosent, fra 4 970 til 12 430 fra 2006 til 2013. De største endringene er at andelen fra Vest-Europa inkludert Norden har gått ned fra 21 til 17 prosent (selv om antallet nesten er fordoblet) og at andelen fra Øst-Europa har økt fra 21 til 39 prosent, i takt med den økende arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene. Det har vært størst vekst i andelen fra EU-land i Øst-Europa, fra 5 prosent av dem med utenlandsk bakgrunn i 2006 til 27 prosent i 2013. I alt er det blitt 12 ganger flere av dem i løpet av de sju årene. Samtidig har andelen fra Asia inkludert Tyrkia gått ned fra 47 til 33 prosent. Antall med bakgrunn fra Afrika er nesten fordoblet siden 2006, uten at andelen har økt nevneverdig.

Figur 11.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes, etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Nesten firedobling i antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre siden år 2000

Antallet innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes økte fra 340 i 1970, 1 320 i 1980, 1 730 i 1990, til 3 320 i 2000, 8 780 i 2010, og altså 12 420 i 2013. I snitt har veksten ligget på rundt 300 hvert år, men det har vært store variasjoner i de ulike tiårene. Personer med innvandrerbakgrunn økte lite i årene opp mot 1990 for så å skyte fart. I tiårsperioden mellom året 1990 og året 2000 økte den med 1 590 personer og i neste periode med hele 5 470 personer.

Personer fra Vietnam er mest overrepresentert

Det er mange polakker og vietnamesere i Sandnes. De med bakgrunn fra Vietnam er imidlertid relativt mest konsentrert til kommunen. Sandnes, som har 1,7 prosent av landets befolkning med innvandrerbakgrunn, har 3,7 prosent av landets innbyggere med innvandrerbakgrunn fra Vietnam. Av de store gruppene er svensker mest underrepresentert.

Tabell 11.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013

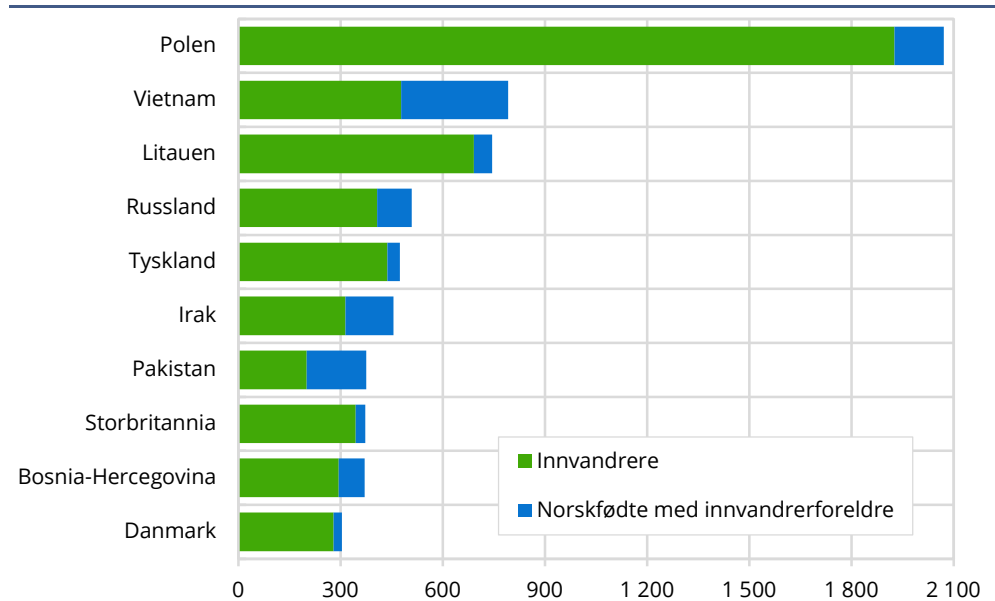
Landbakgrunn	Personer med innvandrerbakgrunn i Sandnes	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Andel innvandrere i gruppen	Andel norskfødte med innvandrerforeldre i gruppen	Andel av dem med innvandrerbakgrunn i Sandnes	Andel av alle dem med innvandrerbakgrunn i hele landet	Prosent som bor i Sandnes per gruppe
	Antall			Prosent				
I alt	12 430	10 420	2 010	83,8	16,2	100,0	100,0	1,7
Polen	2 070	1 930	150	93,0	7,0	16,7	11,6	2,5
Vietnam	790	480	310	60,4	39,6	6,4	3,0	3,7
Litauen	750	690	50	92,8	7,2	6,0	4,3	2,4
Russland	510	410	100	80,0	20,0	4,1	2,5	2,8
Tyskland	470	440	40	92,2	7,8	3,8	3,7	1,8
Irak	460	310	140	69,0	31,0	3,7	4,2	1,5
Pakistan	380	200	180	53,3	46,7	3,0	4,7	1,1
Storbritannia	370	340	30	92,5	7,5	3,0	2,0	2,6
Bosnia-Hercegovina	370	290	80	79,5	20,5	3,0	2,3	2,2
Danmark	300	280	30	91,8	8,2	2,4	2,9	1,5
Kosovo	290	220	60	78,0	22,0	2,3	2,0	2,0
Thailand	270	260	10	95,5	4,5	2,1	2,2	1,7
Island	270	250	20	91,8	8,2	2,1	1,1	3,4
Sri Lanka	270	170	90	64,7	35,3	2,1	2,1	1,8
Filippinene	250	240	20	93,7	6,3	2,0	2,5	1,4
Iran	240	190	50	80,4	19,6	1,9	2,7	1,2
India	230	200	30	87,3	12,7	1,8	1,7	1,9
Tyrkia	230	160	60	72,0	28,0	1,8	2,4	1,3
Sverige	220	200	20	93,1	6,9	1,7	5,3	0,6
Afghanistan	200	160	40	79,5	20,5	1,6	2,0	1,4
Kina	200	150	40	77,4	22,6	1,6	1,3	2,2
Romania	170	160	10	91,9	8,1	1,4	1,2	2,0
USA	170	160	10	93,0	7,0	1,4	1,2	2,0
Andre land	2 980	2 540	440	85,2	14,8	24,0	31,1	1,3

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Størst andel norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan

Grupper av innvandrere som har bodd lenge i landet (se tabell 11.3) har nådd å få flere norskfødte barn enn de med kortere botid. I Sandnes er det innvandrere fra Pakistan og Vietnam som har størst andel norskfødte, fulgt av Sri Lanka og Irak. I antall er det flest norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam. Men det er ikke alle grupper med lang botid som har mange norskfødte barn. Både innvandrere fra Danmark og USA har lang botid, men få norskfødte barn. Det vil typisk være forholdsvis få norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra land med innvandrere som gjerne gifter seg med personer uten innvandrerbakgrunn, som våre naboland, samt Thailand og Filippinene.

Figur 11.2. De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Sandnes. 1. januar 2013. Antall



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er langt flere innvandrere enn norskfødte med innvandrerforeldre, i Sandnes som i landet under ett. I Sandnes er 84 prosent av disse to gruppene samlet innvandrere. Dette er på høyde med landsgjennomsnittet, som også er på 84 prosent. Som figur 11.2 viser, er det imidlertid stor variasjon mellom enkeltland når det gjelder forholdet mellom innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Tabell 11.3. Innvandrere bosatt i Sandnes, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent

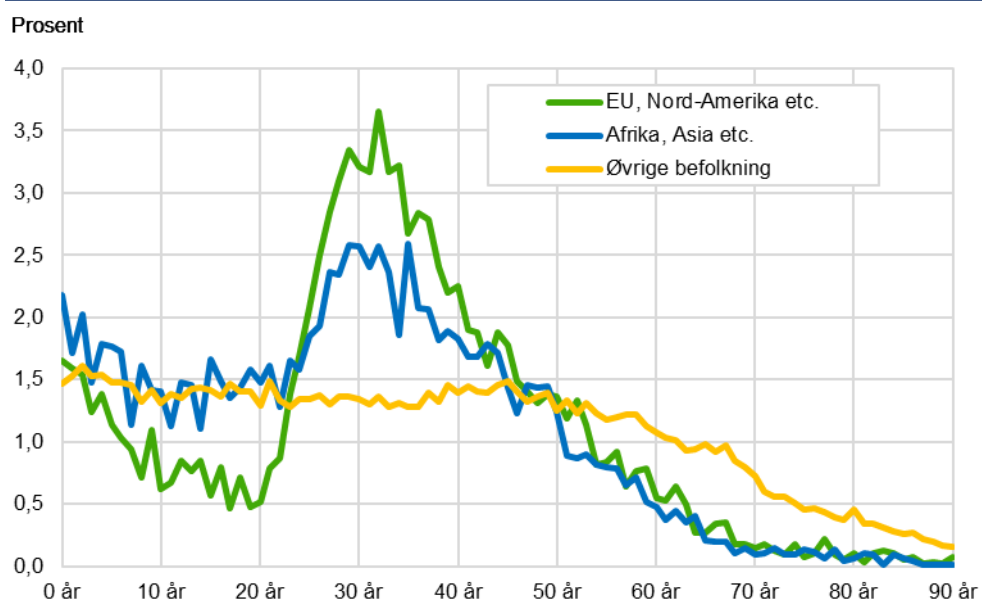
Landbakgrunn	Antall	Prosent	0-2 år	3-5 år	6-10 år	11-20 år	21 år og mer
I alt	10 420	100	29	24	17	16	15
EØS etc.	5 240	100	38	31	12	8	11
Afrika, Asia etc.	5 180	100	20	17	22	23	18
Polen	1 930	100	38	47	10	2	3
Litauen	690	100	58	29	13	1	0
Vietnam	480	100	5	3	7	19	65
Tyskland	440	100	25	38	19	8	11
Russland	410	100	13	18	54	14	1
Storbritannia	340	100	23	17	14	20	27
Irak	310	100	8	11	30	44	7
Bosnia-Hercegovina	290	100	4	3	5	87	1
Danmark	280	100	20	8	10	21	41
Thailand	260	100	20	25	29	16	10
Island	250	100	53	9	6	22	11
Filippinene	240	100	42	14	14	16	14
Kosovo	220	100	7	12	25	47	10
Sverige	200	100	28	16	10	18	27
India	200	100	46	35	12	2	7
Pakistan	200	100	12	12	14	12	51
Iran	190	100	20	13	9	26	32
Sri Lanka	170	100	6	8	6	36	44
Tyrkia	160	100	8	10	20	33	28
Afghanistan	160	100	23	24	42	12	0
USA	160	100	25	9	13	14	40
Romania	160	100	42	33	10	13	1
Hele landet							
I alt	593 300	100	28	19	16	18	19
EØS etc.	282 100	100	37	24	12	10	17
Afrika, Asia etc.	311 300	100	20	15	20	25	20

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid blant innvandrere

Tabell 11.3 viser innvandrere bosatt i Sandnes fordelt etter botid i Norge. Vi ser her at noen land har en klar majoritet med kort botid (0-5 år) i Norge, mens andre land har store grupper med lang botid (21 år eller mer). Mer enn halvparten av innvandrerne fra Vietnam og Pakistan har bodd i landet i mer enn 20 år. 87 prosent av innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina har bodd i Norge i mellom 10 og 20 år. Også de fra Sri Lanka og Danmark har lang botid. Ellers er det mange fra Polen, Litauen, Tyskland og Island med kort botid. Hele 1 640 av de 1 930 innvandrerne fra Polen som bodde i Sandnes 1.1.2013 bodde ikke i Norge den 1.1.2008.

Figur 11.3. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Sandnes. 1. januar 2013. Prosent



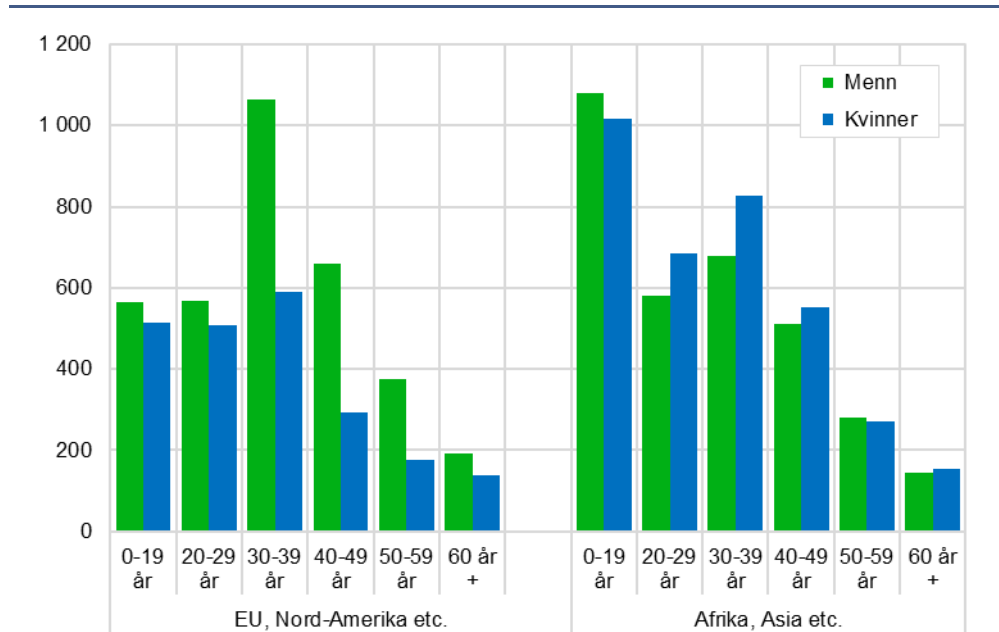
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høy andel av innvandrere i arbeidsfør alder

Som figur 11.3 og 4 viser, er en høy andel av innvandrerne i Sandnes i arbeidsfør alder. Totalt er 72 prosent av innvandrerne og de norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 20-66 år.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør 10 prosent av Sandnes sin befolkning og de med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. utgjør 8 prosent. Forskjellen mellom de to gruppene er noe større blant dem under 20 år. Her er 11 prosent av befolkningen i kommunen personer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc., mens bare 5 prosent har bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. I alderen 20-39 år har 13 prosent bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 15 prosent har bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Figur 11.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Sandnes. 1. januar 2013



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store forskjeller i fordeling på alder og kjønn etter landbakgrunn

Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. er det flere menn (61 prosent menn) enn kvinner, spesielt i alderen 30-49 år, men også i alle de andre aldersgruppene.

Blant dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er det derimot så vidt flere kvinner (52 prosent) enn menn. Spesielt i alderen 20-49 år er det en god del flere kvinner enn menn, mens det fra 50 år og over jevner seg mer ut mellom kjønnene.

Denne fordelingen etter alder og kjønn blant dem med innvandrerbakgrunn er imidlertid et generelt fenomen for Norge, og ikke noe som er spesielt for Sandnes.

Mange innvandrere bor i sentrumsområdene

Av tabell 11.4 og figur 11.5 kan vi se hvordan personer med innvandrerbakgrunn er bosatt i de ulike delområdene av Sandnes.

Innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre, både de med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc., og Afrika, Asia etc., er overrepresentert i alle sentrumsområdene.

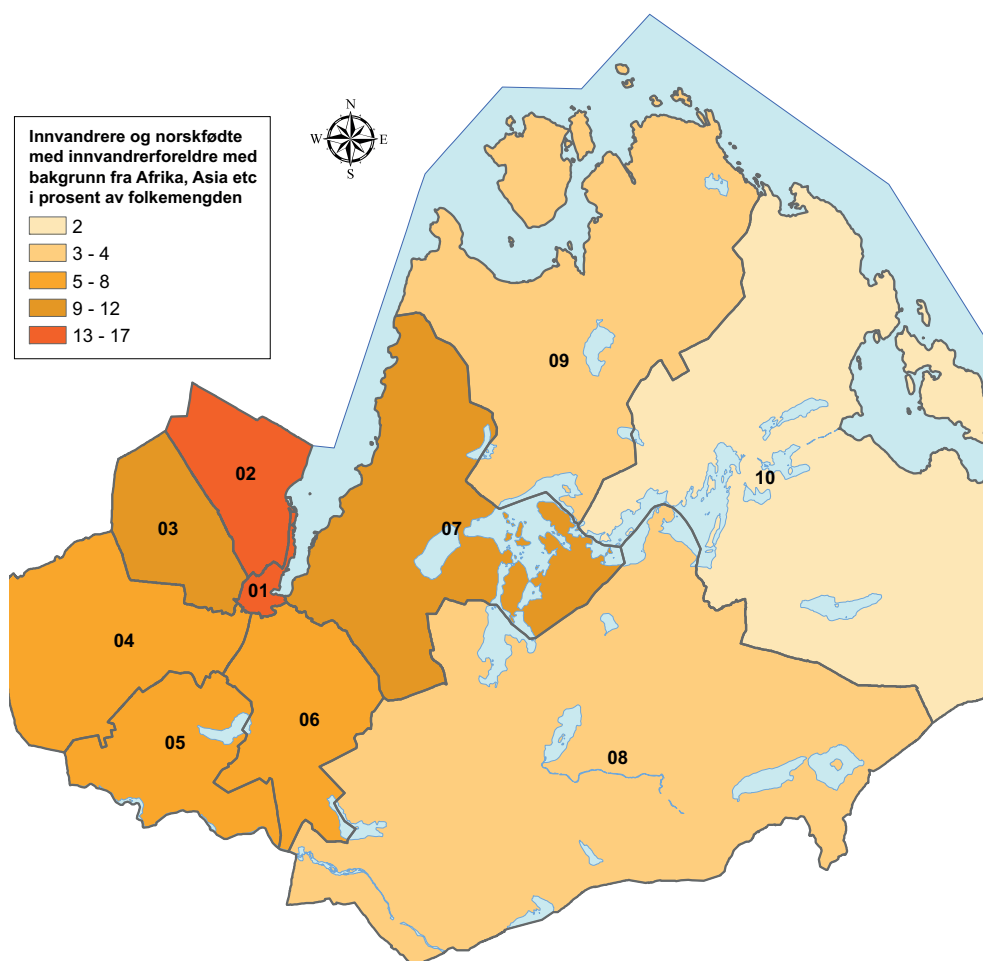
Området der det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre relativt sett er områdene Sentrum og Stokka/Lura/Trones, der de utgjør henholdsvis 30 og 25 prosent av befolkningen. Dette er langt over snittet på 18 prosent for hele kommunen. De med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør henholdsvis 17 og 16 prosent av den totale befolkningen i de to områdene. Variasjonen mellom andel i delområdene for denne gruppen er stor, fra 17 prosent til 2 prosent.

De med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er langt mer jevnt fordelt ut over kommunen. I andel av folketallet er det flest av dem i Sentrum, med 13 prosent, mens de utgjør 6 prosent av befolkningen i delområdet med lavest andel, som er Riska.

Tabell 11.4. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i Sandnes etter landbakgrunn. Delområde. Prosent. 1. januar 2013

	Folkemengde	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre		
		I alt	EU, Nord-Amerika etc	Afrika, Asia etc
Sandnes	70 050	18	8	10
01 Sentrum	3 400	30	13	17
02 Stokke/Lura/Trones	13 890	25	9	16
03 Soma/Stangeland	6 980	18	8	10
04 Malmheim/Åse	6 720	14	7	7
05 Lunde/Skjæveland	6 850	16	7	8
06 Austrått/Høyland	13 140	14	7	7
07 Hana/Vatne/Gramstad	7 830	21	9	12
08 Figgjo/Bråstein	3 050	12	8	4
09 Riska	6 930	9	6	4
10 Bersagel/Høle	1 030	9	7	2
99 Uoppgitt	230	58	49	9

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.5. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 11.4. Sandnes. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Befolkningsendringer 1. januar 2010 til 1. januar 2013**Tabell 11.5. Befolkningsendringer i Sandnes 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn**

	Befolkning 2010	Fødte	Døde	Fødsels- over- skudd	Inn- vandring	Ut- vandring	Netto- inn- vandring	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- inn- flytting	Vekst	Befolkning 2013
I alt	64 670	3 120	1 190	1 930	3 560	1 330	2 230	11 060	9 820	1 240	5 380	70 050
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ..	8 770	550	50	490	3 230	990	2 240	3 580	2 670	910	3 660	12 430
EU,												
Nord-Amerika, etc	3 560	210	30	180	2 130	630	1 500	1 760	1 380	390	2 080	5 640
Afrika, Asia, etc	5 200	340	20	310	1 100	360	740	1 820	1 300	520	1 580	6 780
Polen	1 230	90	0	80	760	170	590	700	540	170	840	2 070
Vietnam	700	30	0	20	30	20	10	130	80	50	90	790
Litauen	310	40	0	40	440	60	380	200	190	10	430	750
Russland	400	40	0	30	70	20	50	160	130	30	110	510
Tyskland	390	10	10	10	120	50	70	140	130	10	80	470
Irak	370	30	0	30	30	10	20	140	100	40	90	460
Pakistan	300	20	0	20	40	30	10	100	60	50	70	380
Storbritannia	300	10	0	10	90	50	40	90	70	20	70	370
Bosnia-Hercegovina ..	340	10	0	10	10	0	0	50	30	20	30	370
Danmark	260	10	10	0	70	30	40	60	50	10	50	300
Den øvrige befolkningen	55 910	2 570	1 140	1 430	330	340	-10	7 480	7 150	330	1 720	57 620

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I tabell 11.5 er antall personer rundet av til nærmeste 10 av konfidensialitetshensyn. På grunn av dette vil ikke fødselsoverskudd, nettoinnvandring og nettoinnflytting alltid stemme med brutttotalene.

De med innvandrerbakgrunn sto for to tredeler av veksten

Av befolkningsveksten i Sandnes mellom 1.1.2010 og 1.1.2013 5 380 personer, sto innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre for 3 660. Personer fra EU, Nord-Amerika etc. hadde en vekst på 2 080, klart over dem fra Afrika, Asia etc., som hadde 1 580. De sistnevnte hadde flere fødsler enn de første. Innvandringen og nettoinnvandringen var imidlertid mye større for dem fra EU, Nord-Amerika etc. enn de andre. Til gjengjeld var det netto innflytting fra andre deler av Norge til Sandnes noe større for dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Størst vekst av polakker, litauere og russere

Polakkene er som nevnt den største gruppen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes, og de har både fødselsoverskudd og innvandringsoverskudd, foruten innflyttingsoverskudd. De fra Litauen og Russland er likevel mer fruktbare om man ser på fødsler i forhold til middelfolkemengden¹ for perioden.

I forhold til middelfolkemengden har det vært størst innvandring av litauere og polakker, samtidig har mange av polakkene flyttet ut også, både til utlandet og til andre norske kommuner

Polakkene har størst netto utflytting til andre kommuner, med 170, men relativt sett i forhold til middelfolkemengden var det størst utflytting av litauerne. Utvandringen har vært størst blant tyskerne og britene.

¹ Personer 2010 + personer 2013, delt på to. Hendelser relativt til middelfolkemengden er her brukt på en lite sofistikert måte. For eksempel har gruppenes fordeling etter alder og kjønn stor innvirkning på antall fødsler. Fødsler per 1 000 middelfolkemengde kan derfor gi et fortegnnet bilde av fruktbareheten i gruppen.

11.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn

SSBs offisielle statistikk om innvandringsgrunn omhandler alle innvandrere med statsborgerskap fra land utenom Norden som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2012. For personer med flukt som innvandringsgrunn finnes det derimot forholdsvis gode opplysninger også for en del år før 1990. Statistikken gir en oversikt over de fem hovedgrunnene til at personer flytter til Norge. Alle førstegangsinnvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap som kom i perioden 1990-2012 har blitt tildelt en av hovedverdiene Arbeid, Familie, Flukt, Utdanning og Annen innvandringsgrunn.

Nordiske statsborgere kan flytte fritt mellom de nordiske landene, og de trenger derfor ikke å oppgi noe innvandringsgrunn. Derfor står de med uoppgitt innvandringsgrunn i vår statistikk.

Innvandringsgrunn er grunn til første innvandring.

Arbeidsinnvandring omfatter personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av en arbeidstillatelse eller er underlagt registreringsordningen for EU/EØS/EFTA-borgere.

Familieinnvandring dekker familiejenforening og familieetablering. Referansepersonen er den "herboende" parten ved familieinnvandring, eller den som en familieinnvandrer kommer sammen med. Klassifiseringen av familieinnvandrere er i hovedsak basert på de registreringer som finnes i UDB-dataene, samt en vurdering av innvandrers egen og referansepersonens første innvandringsdato og vigselfdato (der det er relevant).

Familiejenforening er gjenforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller en annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer.

Flukt omfatter personer som har fått opphold i Norge, og hvor flukt har vært gitt som årsak til søknad om opphold, uten hensyn til om personer har fått flyktningstatus etter flyktningkonvensjonen. Gruppen omfatter alle personer som har fått en tillatelse etter søknad om asyl inkludert de som har fått opphold på humanitært grunnlag, og de som har fått kollektiv beskyttelse. Overføringsflyktninger som har fått opphold på humanitære grunner er også inkludert.

Utdanning omfatter i hovedsak studenter, men også praktikanter og au-pairer.

Annen innvandring

I tillegg kommer noen vedtaksgrunner som ikke lar seg klassifisere i de andre hovedgrunnene. Personer som får tillatelse etter andre rimelighetsgrunner faller inn under denne gruppen.

Av de 10 400 som var registrert som innvandrere i Sandnes kommune per 1.1.2013, manglet informasjon om innvandringsgrunn for 1 500 personer. 51 prosent av dem med uoppgitt innvandringsgrunn hadde landbakgrunn fra Norden.

Mange arbeidsinnvandrere

8 900 innvandrere i Sandnes kommune var registrert med innvandringsgrunn. 38 prosent kom som følge av familieinnvandring, mens 35 prosent var arbeidsinnvandrere. 23 prosent kom av fluktgrunner, mens kun 3 prosent av de med

oppgitt innvandringsgrunn i Sandnes har fått en utdannings- eller kultur-utvekslingstillatelse, og kom til landet på dette grunnlaget.

Familieinnvandrede til en med flyktningbakgrunn utgjorde totalt 22 prosent av alle familieinnvandrede i Sandnes. Tilsvarende andel for hele landet var 25 prosent.

Familieinnvandringen utgjorde den største delen av innvandringen på landsbasis. 38 prosent av alle bosatte innvandrere i Norge med oppgitt innvandringsgrunn var registrert som familieinnvandrere per 1. januar 2013. Andelen arbeidsinnvandrere var 30 prosent for hele landet, mens innvanderne med flyktningbakgrunn utgjorde 26 prosent. Sandnes kommune har en høyere andel arbeidsinnvandrere enn Norge sett under ett, mens andelen flyktninger er litt lavere enn for hele landet. Andelen familieinnvandrere i Sandnes er på samme nivå med andelen som familieinnvandrere utgjør på landsbasis.

Familieinnvandrere utgjorde den største gruppen av innvandrere i Sandnes, i alt 3 400 personer. De største gruppene med familie som innvandringsgrunn kommer fra Polen og Thailand med henholdsvis 530 og 220 personer. Polakker er også den desidert største gruppen arbeidsinnvandrere i Sandnes, med 1 300. Den nest største gruppen arbeidsinnvandrere er litauere som utgjør rundt 500 personer.

Personer med flukt som innvandringsgrunn telte 2 100 personer. Innvandrere med bakgrunn fra Vietnam topper listen, med 300 personer etterfulgt av bosniere og russere med henholdsvis 250 og 200 personer.

Tabell 11.6. Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Sandnes kommune. Per 1. januar 2013

Landbakgrunn	Innvandrere i alt	Innvandringsgrunn						
		Arbeid	Familie		Flukt	Utdanning	Annen innvandringsgrunn	Uoppgitt innvandringsgrunn ¹
			I alt	Hvorav familieinnvandret til flyktning				
I alt	10 415	3 116	3 361	744	2 064	301	27	1 546
Polen	1 926	1 319	527	6	12	7	-	61
Litauen	691	498	169	-	:	12	:	11
Vietnam	478	4	153	105	307	9	-	5
Tyskland	437	241	136	-	-	10	-	50
Russland	407	35	141	33	198	27	-	6
Storbritannia ..	344	141	100	-	-	3	3	97
Irak	314	:	129	112	178	:	:	:
Bosnia-Hercegovina ..	294	4	36	29	248	:	:	:
Danmark	279	-	-	-	-	-	-	279
Thailand	255	5	223	:	3	:	:	20
Island	245	-	-	-	-	-	-	245
Filippinene	236	8	105	-	:	79	:	29
Kosovo	223	9	66	40	137	3	-	8
Sverige	201	-	-	-	-	-	-	201
India	200	80	98	:	:	8	:	13
Pakistan	200	7	74	6	4	17	3	95
Iran	189	9	55	40	110	6	-	9
Sri Lanka	172	:	80	63	76	:	:	12
Tyrkia	162	:	110	42	25	:	:	21
Afghanistan	159	-	55	46	101	-	-	3
USA	159	24	66	-	-	:	:	65
Romania	158	96	51	:	:	8	:	:
Kina	151	27	82	4	9	19	-	14
Eritrea	109	:	15	15	91	:	:	:
Somalia	101	:	32	31	68	:	:	:

¹ Primært personer med landbakgrunn fra Norden og personer som innvandret før 1990.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I den største innvandrerguppen, personer med polsk landbakgrunn, har sju av ti kommet som arbeidsinnvandrere og resten som familieinnvandrere. Også sju av ti litauere, som er den nest største gruppen, har kommet som arbeidsinnvandrere og resten var familiegjenforent til en arbeidsinnvandrer (tabell 11.6).

To tredjedeler av familieinnvandringen er gjenforening og medfølging

Til sammen 3 400 innvandrere var registrert som familieinnvandrere i Sandnes per 1. januar 2013 (se tabell 11.7). Familieinnvandrere omfatter både familiejenforente med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer og familieetableringer gjennom ekteskap, både med innvandrere og med andre. Både arbeidsinnvandring og innvandring av fluktgrunner vil i etterkant generere familieinnvandring.

Hele 63 prosent av familieinnvandrerne i Sandnes kommune har kommet gjennom gjenforening mens etablering gjennom ekteskap sto for 37 prosent av alle registrerte familieinnvandrere.

Tabell 11.7. Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Sandnes kommune

Landbakgrunn	I alt	Gjenforening og medfølging	Familieetablering			
			I alt	Herboende er innvandrere eller norskfødt med innvandrerforeldre	Herboende tilhører den øvrige befolkningen	Herboende uoppgitt
I alt	3 361	2 134	1 227	548	670	9
Polen	527	476	51	28	23	-
Thailand	223	66	157	9	148	-
Litauen	169	157	12	7	5	-
Vietnam	153	73	80	68	11	1
Russland	141	85	56	13	43	-
Tyskland	136	121	15	6	9	-
Irak	129	97	32	31	:	:
Tyrkia	110	62	48	28	20	-
Filippinene	105	45	60	4	55	1
Storbritannia ..	100	64	36	7	29	-
India	98	74	24	19	4	1
Kina	82	46	36	22	14	-
Sri Lanka	80	38	42	37	3	2
Pakistan	74	24	50	47	:	:
USA	66	32	34	:	31	:
Kosovo	66	36	30	26	3	1
Afghanistan ..	55	38	17	16	:	:
Iran	55	33	22	21	:	:
Romania	51	27	24	5	19	-

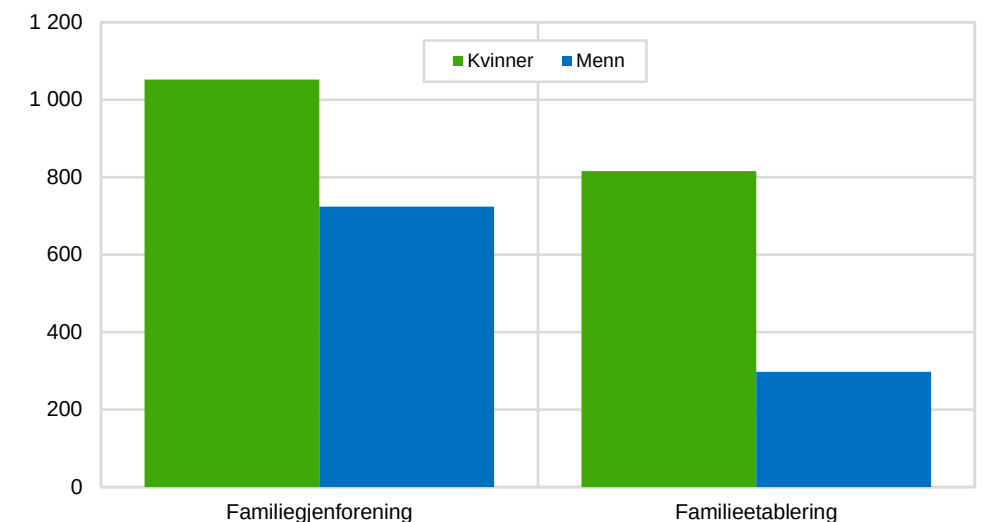
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest fra Thailand har kommet på grunn av familieetablering

55 prosent av de 1 200 familieetablerte innvandrerne i Sandnes hadde en referanseperson uten innvandrerbakgrunn. Andelen varierer mellom de ulike nasjonalitetsgruppene (se tabell 11.7). Den største innvandrergruppen som har kommet gjennom familieetablering, er personer med bakgrunn fra Thailand, om lag 160 personer. I denne gruppen var den bosatte referansepersonen uten innvandrerbakgrunn i de aller fleste tilfellene. Det er utelukkende innvandrerkvinner som kommer fra Thailand gjennom familieetablering.

Blant familiejenforente var det flest med bakgrunn fra Polen, med 480 personer. Sju av ti blant de familiejenforente med polsk bakgrunn var kvinner. Seks av ti familiejenforente i Sandnes kommune var kvinner, som understreker en generell tendens i migrasjonen der den mannlige "pioneren" (flyktning eller arbeidsinnvandrer) kommer først, etterfulgt av sin familie. Blant familieetablerte var andelen kvinner enda større, 79 prosent (figur 11.6).

Figur 11.6. Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Sandnes kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå..

11.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011

Vi skal her se på personer med innvandrerbakgrunn og deres valgdeltakelse i Sandnes kommune ved kommunevalget 2011, sett i forhold til hvor lenge de har vært i Norge. Vi kan se bare på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under ett. Vi refererer til disse som personer med innvandrerbakgrunn og hvis ikke annet er spesifisert så forholder vi oss her til personer med norsk statsborgerskap. Tallene for valgdeltakelse er basert på en manntallsundersøkelse utført av SSB (Henriksen, 2012).

Lav valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn

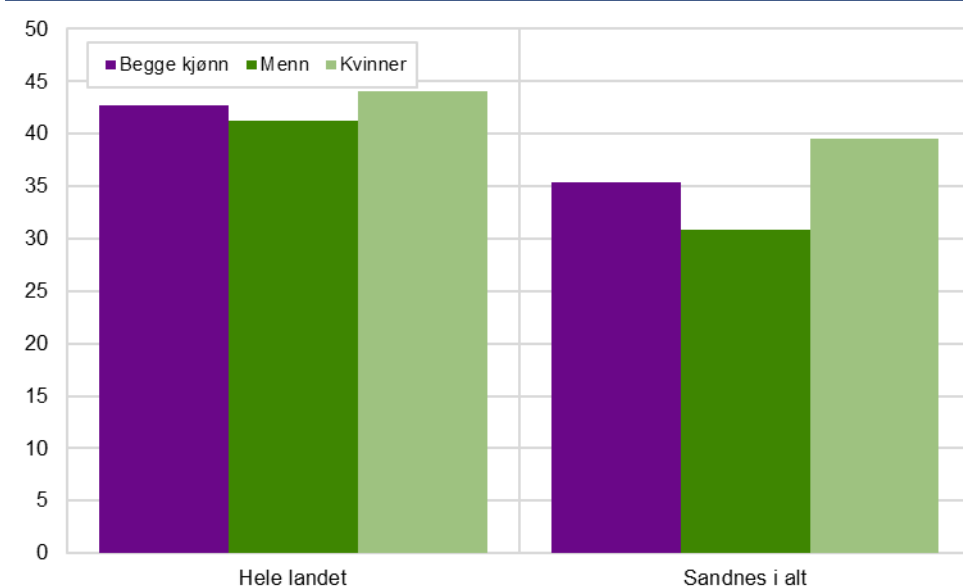
Den totale valgdeltakelsen i Sandnes var på 62,4 prosent ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Dette var 1,8 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet og i overkant av ett prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for Rogaland fylke.

Ved lokalvalget i 2011 stemte 43 prosent av de stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn på landsnivå. I Sandnes var valgdeltakelsen på 35 prosent, mer enn seks prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Flest kvinner brukte stemmeretten

Både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn i Sandnes hadde lavere valgdeltakelse enn landsgjennomsnittet, men i begge tilfeller var det større andel kvinner enn menn som avga stemme. På landsnivå var det tre prosentpoeng flere kvinner enn menn som deltok, i Sandnes var forskjellen hele 9 prosentpoeng.

Figur 11.7. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn. Sandnes og landet



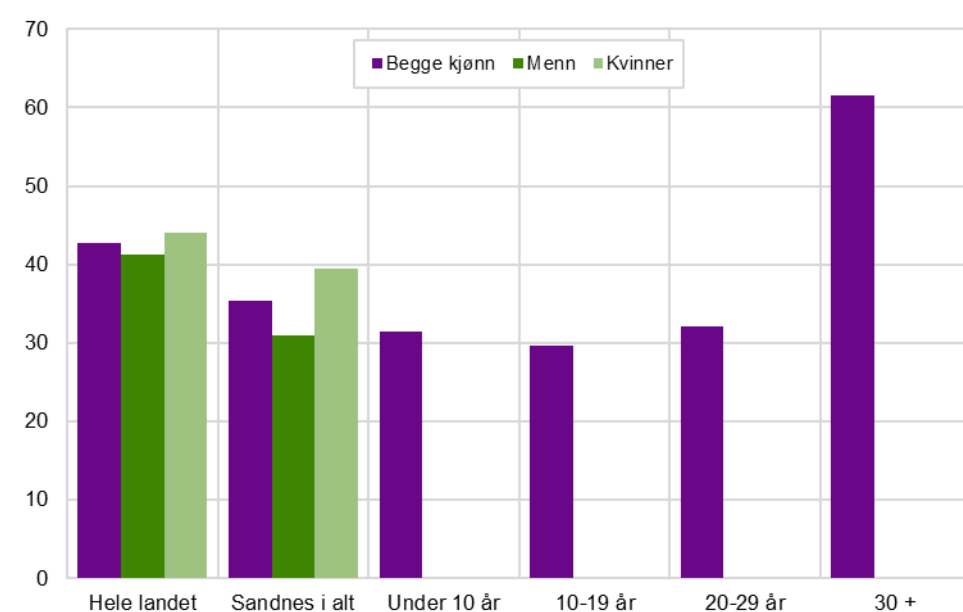
Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lang botid ga høy valgdeltakelse

I landet som helhet økte valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn ved økt botid og vi så samme tendens i Sandnes. De med lengst botid hadde klart størst valgdeltakelse, men ellers var betydningen av botid liten.

Personer med innvandrerbakgrunn som har bodd i landet i mer enn 30 år brukte stemmeretten sin hyppigst i Sandnes med 62 prosent. Dette var 4 prosentpoeng høyere enn for landet som helhet. Personer med innvandrerbakgrunn og kortere botid enn 30 hadde gjennomgående lavere valgdeltakelse i Sandnes enn i landet samlet.

Figur 11.8. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Sandnes og landet



Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i bystyret

Sandnes har tre eller færre innvalgte kommunestyrerepresentanter med innvandrerbakgrunn, uansett statsborgerskap, som innebærer at de utgjør mindre enn 7 prosent av det totale kommunestyret. Det er store forskjeller på hvor mange og i hvilke kommunestyre personer med innvandrerbakgrunn er representert. Dette henger i stor grad sammen med bosettingsmønsteret. I de kommunene som har høy andel med innvandrerbakgrunn vil det også ofte være høy andel i kommunestyrene. Sett i forhold til at nesten 15 prosent av Sandnes innbyggere i 2011 var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, uansett statsborgerskap, var disse underrepresentert i kommunestyret etter valget i 2011.

11.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte

- 68 prosent av alle minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i Sandnes går i barnehage, mens andelen for hele landet er 75 prosent.
- Færre mottar kontantstøtte i Sandnes enn i landet for øvrig for alle grupper, men forskjellen er stor mellom dem med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. og kommunen ellers.

11.3.1. Barnehage

Opplysninger om minoritetsspråklige barn i barnehage samles inn summarisk per barnehage og vi har derfor ikke mulighet til å koble opplysningene med andre data, som f.eks barnets eller foreldrenes landbakgrunn. Barnehagene rapporterer antall barn i barnehage som har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. I denne sammenheng oppgis kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. Det vil si at definisjonen på minoritetsspråklige barn i barnehage ikke tilsvarer SSBs innvandrerddefinisjon som blir benyttet i andre sammenhenger. Andel minoritetsspråklige barn i barnehage beregnes ved å se disse barna i forhold til antall barn med innvandringsbakgrunn, eksklusive barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand.

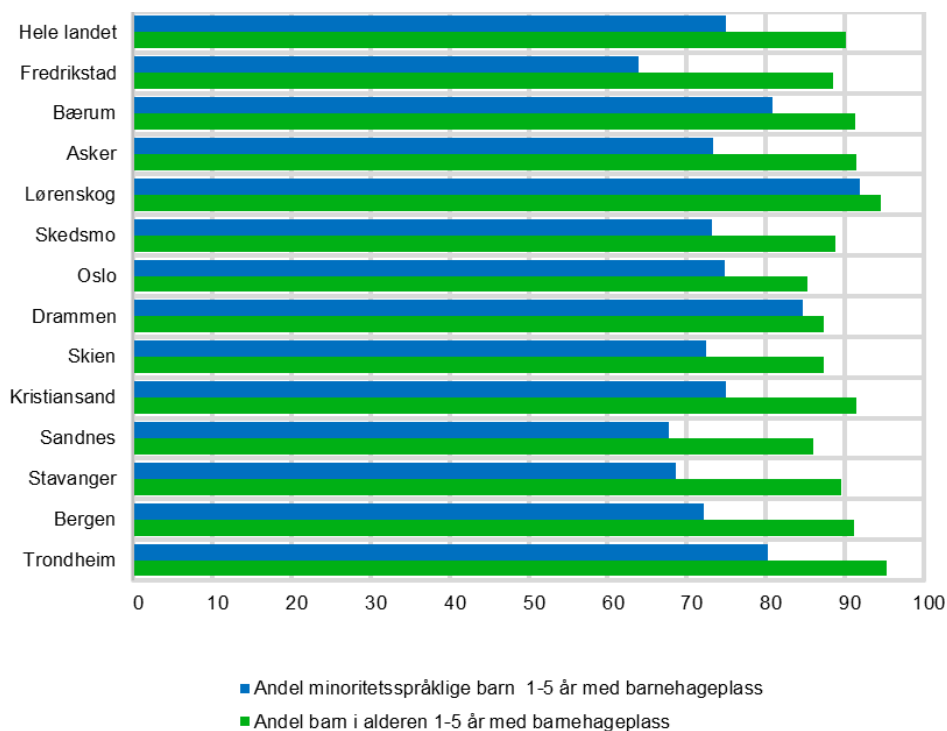
Dekningsgrader blir beregnet for aldersgruppen 1-5 år da det er dette som regnes som hovedmålgruppen. Ved beregning av dekningsgraden (andel barn i barnehage i forhold til tilsvarende folkemengde), kan det forekomme at en kommune eller bydel i Oslo har barn i barnehage som er bosatt i en annen kommune eller bydel og dekningsgraden blir påvirket av dette.

Minoritetsspråklige barn har lavere deltaking i barnehage enn andre, se figur 11.9. Forskjellen varierer fra 3 prosentpoeng i Drammen og Lørenskog til 25 prosentpoeng i Fredrikstad. Dekningen blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år er lavest i Fredrikstad og høyest i Lørenskog med henholdsvis 64 og 92 prosent. Dekningsgraden blant alle barn i alderen 1-5 år i barnehage i den enkelte kommune ligger mellom 85 og 95 prosent, mens dekningsgraden for hele landet er 90 prosent. Lavest er dekningsgraden i Oslo med 85 prosent, mens dekningsgraden her høyest i Lørenskog og Trondheim med 95 prosent.

Nest laveste andel minoritetsspråklige barn i barnehage i Sandnes

I 2012 var 75 prosent av minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i barnehage i Norge. Tilsvarende var det 68 prosent minoritetsspråklige barn i samme aldersgruppe som var i barnehage i Sandnes kommune (se figur 11.9). Av de 13 kommunene som er sammenlignet i denne rapporten, har Sandnes den nest laveste andelen av minoritetsspråklige barn i barnehage. Av alle barn i alderen 1-5 år som har barnehageplass i Sandnes, utgjør minoritetsspråklige barn 14 prosent.

Figur 11.9. Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn¹ med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012

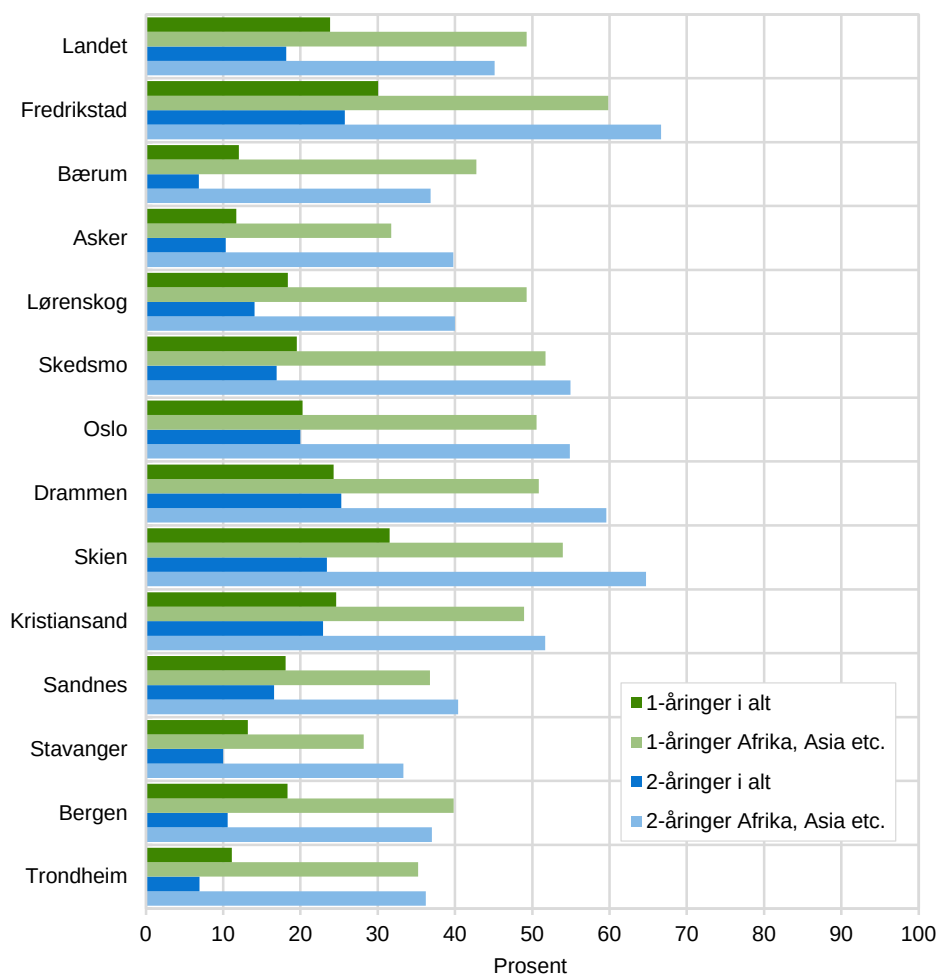


¹ Minoritetsspråklige barn i barnehage er kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.

Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

11.3.2. Kontantstøtte

Figur 11.10. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011



Kilde: NAV og Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bruken av kontantstøtte har avtatt markert de siste årene, parallelt med utbygging av barnehageplasser. Mens over 60 prosent av alle 1- og 2-åringer brukte kontantstøtte i 2004, var andelen nede i vel 20 prosent i 2011.

Barn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. har hatt stor nedgang i bruken av kontantstøtte, fra opp mot 80 prosent i 2004 til 47 prosent i 2011. I den øvrige befolkningen har imidlertid bruken av kontantstøtte gått mye mer ned, slik at forskjellene mellom de med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. og befolkningen som helhet har økt (Se Egge-Hoveid 2012).

Under landsgjennomsnittet i bruk av kontantstøtte

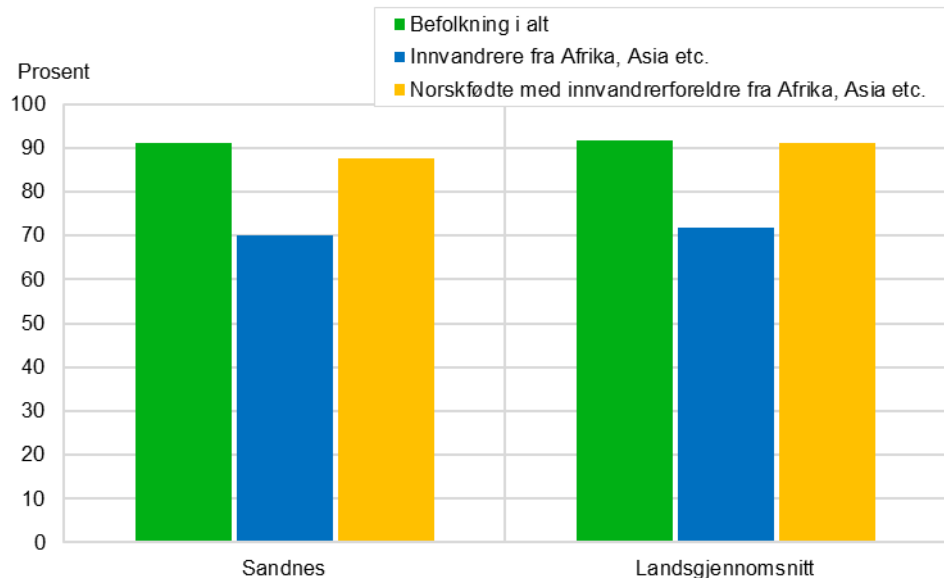
Det er litt færre i Sandnes som mottar kontantstøtte i forhold til landet for øvrig. Likevel er andelen som bruker kontantstøtte betraktelig høyere blant dem med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. enn i kommunen som helhet. For 1-åringene 37 prosent mot 18 prosent, og for 2-åringene 40 prosent mot 17 prosent.

11.4. Utdanning

- Sandnes ligger om lag på landsgjennomsnittet i andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 16-18 år som deltar i videregående utdanning.
- Andelen som ikke har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter påbegynt videregående skole er høyest for gutter innvandret fra Afrika, Asia etc., med 66 prosent. Jentene i samme gruppe ligger betraktelig bedre an, med 36 prosent. Guttenes frafall for denne gruppen er 59 prosent på landsnivå. Jentenes er 41 prosent.
- Sandnes ligger over landsgjennomsnittet i andel av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. som har fullført høyere utdanning.
- Av de med innvandrerbakgrunn i Sandnes i alderen 19-24 år, ligger alle grupper unntatt norskfødte kvinner med foreldre som har innvandret fra Afrika, Asia etc. under landsgjennomsnittet for sine grupper i andel som deltar i høyere utdanning. Samtidig er det spesielt få norskfødte menn med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. som deltar i høyere utdanning.

11.4.1. Deltakelse i videregående utdanning

Figur 11.11. Deltakelse i videregående utdanning, alle bosatte samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012. Prosent



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Under middels deltagelse i videregående utdanning blant norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc.

Det er en litt mindre andel av befolkningen enn gjennomsnittet for hele landet som tar videregående utdanning i Sandnes. Andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. som tar slik utdanning er lavere enn gjennomsnittet for befolkningen i kommunen, om lag på snittet for den samme gruppen i hele landet. Andelen av norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc. i videregående utdanning er litt lavere enn for hele befolkning. 70 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. i alderen 16-18 år bosatt i Sandnes tar videregående utdanning. For hele landet er andelen 72 prosent for denne gruppen. Blant norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc. er andelen 88 prosent, mens landsgjennomsnittet er 91 prosent.

11.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning

Tabell 11.8. Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Sandnes. Antall og prosent

	I alt antall	I alt prosent	Fullført med studie- eller yrkes- kompetanse			Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse			
			I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	I alt	Fortsatt i videre- gående opplæring	Gjennom- ført, ikke bestått	Sluttet underveis
Kommunen i alt	3 780	100	73	60	13	27	5	7	15
Menn	1 967	100	69	54	15	31	5	9	18
Kvinner	1 813	100	77	67	10	23	4	6	13
Innvandrere fra Afrika, Asia etc	131	100	47	34	12	53	5	16	32
Menn	76	100	34	24	11	66	8	20	38
Kvinner	55	100	64	49	15	36	2	11	24

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyt frafall i videregående utdanning i Sandnes

Frafallet i videregående utdanning i Sandnes er høyt blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Kun 34 prosent av dem som startet på grunnkurs for første gang i 2005, 2006 eller 2007, fullførte videregående utdanning på normert tid. 12 prosent fullførte på mer enn normert tid og over halvparten (53 prosent) oppnådde ikke studie- eller yrkeskompetanse. Blant alle elever samlet, fullførte 60 prosent på normert tid og det var 27 prosent som ikke oppnådde studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de startet sin videregående utdanning. Det var dobbelt så stor andel jenter som gutter blant innvanderne fra Afrika, Asia etc. som fullførte på normert tid.

Guttene fra Afrika, Asia etc. faller oftest igjennom. Kun 24 prosent av dem hadde fullført på normert tid og 11 prosent på mer en normert tid. 66 prosent hadde ikke studie- eller yrkeskompetanse etter fem år. Jentene i samme gruppe gjorde det betydelig bedre. 49 prosent av dem fullførte på normert tid og 36 prosent oppnådde ikke studie- eller yrkeskompetanse.

Det var kun til sammen 24 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som begynte på videregående utdanning i løpet av 2005, 2006 og 2007. 75 prosent av dem fullførte på normert tid og 17 prosent av dem oppnådde ikke studie- eller yrkeskompetanse.

11.4.3. Utdanningsnivå

Tabell 11.9. Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012

	Innvandrere						Norskfødte med innvandrerforeldre			
	Hele befolkningen		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia, etc	
	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning
Hele landet										
I alt	2 070 000	40	184 000	50	205 000	29	2 800	46	8 670	39
Menn	1 063 000	34	114 000	42	94 000	29	1 440	41	4 470	34
Kvinner	1 006 000	47	71 000	61	111 000	30	1 360	51	4 200	44
Sandnes										
I alt	30 390	39	3 560	49	3 480	33	25	36	93	46
Menn	15 840	34	2 280	40	1 600	34	13	23	53	42
Kvinner	14 550	45	1 270	63	1 880	33	12	50	40	53

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor andel med høyere utdanning i Sandnes

Andelen i Sandnes som har fullført høyere utdanning er om lag på nivå med landet for kommunen i alt og for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Innvandrerne fra Afrika, Asia etc. ligger lavest i kommunen, men likevel over landsgjennomsnittet for sin gruppe. Andelen norskfødte med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som har fullført høyere utdanning er høyere enn landsgjennomsnittet for gruppen. Det gjelder for både menn og kvinner.

11.4.4. Deltakelse i høyere utdanning

Tabell 11.10. Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.	
	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning
Hele landet ..										
I alt	403 000	32	19 600	10	28 400	19	990	42	11 000	38
Menn	206 000	26	9 900	8	14 000	16	510	39	5 600	32
Kvinner	196 000	39	9 700	13	14 500	22	480	44	5 400	44
Sandnes										
I alt	5 580	28	280	5	450	14	21	38	144	33
Menn	2 940	22	150	4	240	11	14	36	74	19
Kvinner	2 630	35	130	7	210	19	7	43	70	49

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Relativt få i Sandnes som deltar i høyere utdanning

I landet som helhet og i alle grupper blant dem med innvandrerbakgrunn er det en betydelig større andel kvinner enn menn i alderen 19-24 år som tar i høyere utdanning. Sandnes skiller seg i så måte ikke mye ut fra mønsteret i landet som helhet.

Spesielt blant innvandrere med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er det få som deltar i høyere utdanning, aller færrest menn. De aller fleste i denne gruppen kommer for å jobbe, og har sannsynligvis jobb ved ankomst. Innvandrerne fra Afrika, Asia etc. er mer aktive på dette feltet, men også de ligger betydelig under nivået for landets samlede befolkningen i alderen 19-24 år.

Norskfødte med innvandrerforeldre er imidlertid langt mer tilbøyelige til å delta i høyere utdanning enn jevngamle innvandrere. De deltar også i større grad enn den øvrige befolkningen, både i landet som helhet og i Sandnes.

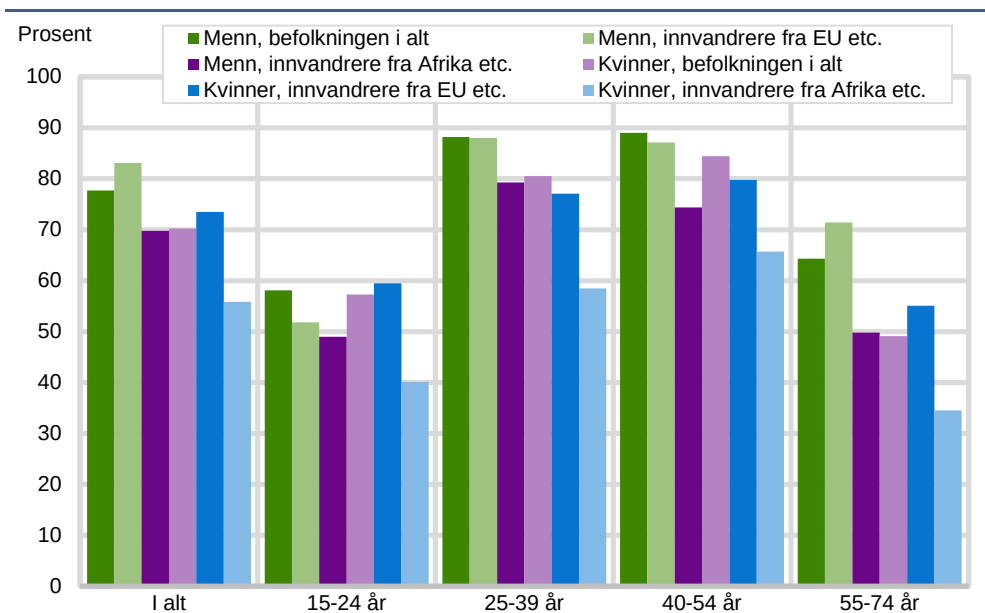
Sandnes har lavere andel enn landet som helhet som deltar i høyere utdanning i alle grupper, unntatt kvinner født i Norge med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. Nær halvparten av 19-24 åringene i denne gruppen deltar i høyere utdanning, noe som er en langt høyere andel enn for alle jenter i samme aldersgruppe i Sandnes (35 prosent). Mennene i denne gruppen ligger imidlertid langt under landsgjennomsnittet for sin gruppe.

11.5. Arbeid

- Innvandrernes sysselsetting i Sandnes er preget av at kommunene har et meget godt arbeidsmarked, som også innvandrerne nyter godt av.
- I forhold til landet som helhet er sysselsettingsnivået høyt i Sandnes, både for befolkningen som helhet og for innvandrere. Det gjelder begge kjønn.
- Det er relativt sett færre arbeidsledige i alle grupper i Sandnes enn i landet som helhet. Likevel er det seks ganger mer sannsynlig at en innvandrer fra Afrika, Asia etc. skal være arbeidsledig som at en uten innvandrerbakgrunn skal være det.
- Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er mest overrepresentert i næringen rengjøringsvirksomhet, mens de fra Afrika, Asia etc. er mest overrepresentert i landtransport av passasjerer.
- Det er flere selvstendig næringsdrivende innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. i Sandnes enn landsgjennomsnittet.

11.5.1. Sysselsettingsnivå

Figur 11.12. Sysselsatte i Sandnes, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4.kvartal 2012. Prosent



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.11. Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent

Landet	I alt	15-24 år	25-39 år	40-54 år	55-74 år
Menn, befolkningen i alt	72	51	84	85	58
Menn, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	76	54	81	81	60
Menn, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	58	38	68	63	38
Kvinner, befolkningen i alt	66	51	78	82	47
Kvinner, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. ...	68	51	73	78	50
Kvinner, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50	34	53	58	33

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høy sysselsetting for alle grupper i Sandnes

I landet som helhet er 69 prosent av innbyggerne mellom 15 og 74 år sysselsatt, 72 prosent av mennene og 66 prosent av kvinnene. I Sandnes er andelen høyere, 74 prosent i alt, 78 prosent av mennene og 70 prosent av kvinnene. Som i landet ellers er sysselsettingsandelen for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. høyere enn for befolkningen i alt i kommunen. Tilsvarende er den lavere for personer fra Afrika, Asia etc.

Sysselsettingsnivået i Sandnes er høyere enn landsgjennomsnittet for alle grupper, unntatt menn 15-24 år som har innvandret fra EU, Nord-Amerika etc., som ligger marginalt under snittet for landet. Menn innvandret fra Afrika, Asia etc. er de som skiller seg mest fra landet som helhet ved at hele 70 prosent av dem er yrkesaktive i Sandnes, mot bare 58 prosent av gruppen på landsbasis. Også blant kvinnene i denne gruppen er sysselsettingsgraden høyere enn på landsbasis, med 56 prosent mot 50 prosent

Få norskfødte med innvandrerforeldre er i arbeid

Det var 251 norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 15-74 år som var i arbeid i 2012, 38 med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 213 fra Afrika, Asia etc. Det utgjør 64 prosent av norskfødte med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 51 prosent av dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. De aller fleste norskfødte med innvandrerforeldre er i en alder da yrkesaktiviteten er lav, noe som er den viktigste grunnen til at sysselsettingsnivået deres er lavere enn blant innvandrerne.

11.5.2. Arbeidsledige

Tabell 11.12. Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter land-bakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Sandnes

	Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrerforeldre	Antall			Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrerforeldre	Prosent		
			I alt	Fra EU, Nord-Amerika etc.	Fra Afrika, Asia etc.			I alt	Fra EU, Nord-Amerika, etc	Fra Afrika, Asia, etc
Hele landet	75 000	44 900	29 100	9 800	19 300	2.4	1.5	5.9	4.2	7.5
Menn	41 200	26 200	14 500	5 600	8 800	2.6	1.8	5.6	4.0	7.4
Kvinner	33 900	18 800	14 700	4 200	10 500	2.2	1.3	6.4	4.5	7.6
Sandnes	800	430	410	130	270	1.8	1.0	4.4	3.0	5.9
Menn	400	230	200	70	130	1.8	1.1	3.9	2.4	5.8
Kvinner	400	200	210	70	150	1.9	1.0	5.1	3.9	5.9

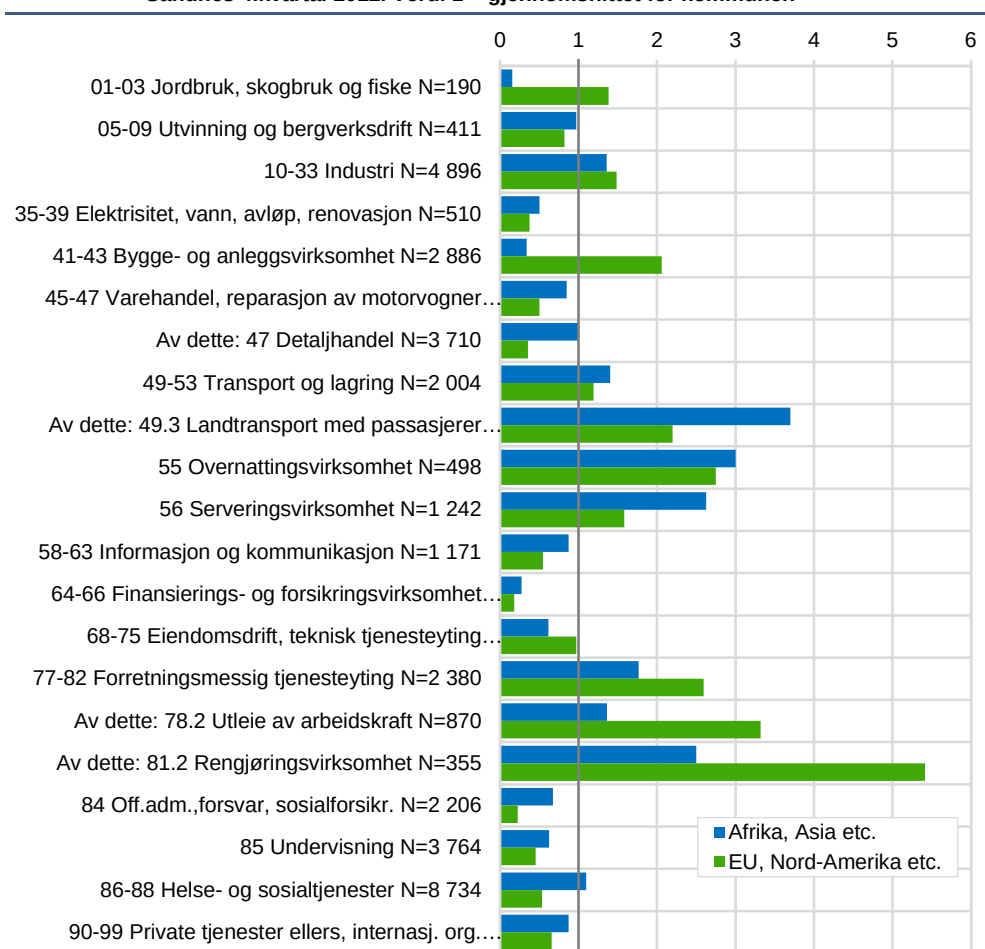
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledigheten blant innvandrere under landsgjennomsnittet

Bruttoledigheten, dvs. andelen registrerte ledige og deltakere på tiltak, er betraktelig lavere blant innvandrere i Sandnes enn blant innvandrere i hele landet, men høyere enn arbeidsledigheten i den øvrige befolkningen i Sandnes. Aller lavest er den for mannlige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., med 2,5 prosent, mot 6,1 prosent for mannlige innvandrere fra Afrika, Asia etc. og kun 1,1 prosent av menn i den øvrige befolkningen i kommunen. Halvparten av kommunens arbeidsledige i alderen 20-66 år er innvandrere. Innvandrerne utgjør 20 prosent av innbyggerne mellom 20 og 66 år.

11.5.3. Næringer

Figur 11.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Sandnes 4.kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå og NAV.

Figur 11.13 viser forholdet mellom andel i den enkelte næring blant innvandrere fra henholdsvis Afrika, Asia etc. og EU, Nord-Amerika etc., og alle sysselsatte i kommunen samlet. Verdiene i figuren er andelen innen de respektive gruppene som er sysselsatt i den enkelte næringen dividert på andelen sysselsatte i befolkningen i alt i næringen.

Siden innvandrerne er overrepresentert i noen næringer er de tilsvarende underrepresentert i andre. I fjerde kvartal 2012 var det registrert 38 120 sysselsatte i Sandnes, av disse var 3 610 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og 2 900 innvandrere fra Afrika, Asia etc. De yrkesaktive norskfødte med innvandrerforeldre var så få at de ikke er tatt med i denne næringsoversikten.

Flest fra Afrika, Asia etc. er sysselsatt i helse- og sosialtjenester, de er mest overrepresentert i landtransport av passasjerer

Næringene som innvandrerne med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er overrepresentert i er forholdsvis små. De 110 som arbeider innenfor landtransport av passasjerer, utgjør 24 prosent av de sysselsatte i denne næringen i Sandnes. Tilsvarende utgjør de 70 som arbeider innen overnattingsvirksomhet, 14 prosent av totalen i den næringen. Ser vi på antall sysselsatte er det Helse- og sosialtjenester som sysselsetter flest innvandrere fra Afrika, Asia etc. fulgt av industri.

Flest fra EU, Nord-Amerika etc. er sysselsatt i bygge- og anleggsvirksomhet, de er mest overrepresentert i rengjøring.

Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har også en annen sysselsettingsfordeling enn øvrige sysselsatte. Det er spesielt en stor andel fra denne gruppen i næringen rengjøringsvirksomhet, der de 234 sysselsatte fra gruppen utgjør hele 66 prosent av totalen i næringen. Også i Utleie av arbeidskraft er det mange, hele 30 prosent er innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Dette vil ofte være personer som gjennom et bemanningsbyrå er leid til å jobbe i bygg og anlegg. I antall er de flest i bygge- og anleggsvirksomhet (618 personer) fulgt av Industri (466 personer).

11.5.4. Selvstendig næringsdrivende

Tabell 11.13. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Sandnes og hele landet. 4. kvartal 2012

	Antall				Prosent			
	Alle bosatte	Inn- vandrere i alt	Inn- vandrere fra EU, Nord- Amerika etc.	Inn- vandrere fra Afrika, Asia etc.	Alle bosatte	Inn- vandrere i alt	Inn- vandrere fra EU, Nord- Amerika etc.	Inn- vandrere fra Afrika, Asia etc.
Hele landet	160 000	17 500	9 500	8 000	4,3	3,3	3,8	2,8
Menn	114 000	11 700	6 300	5 400	5,9	4,2	4,2	4,1
Kvinner	46 000	5 800	3 200	2 600	2,5	2,3	3,2	1,7
Sandnes	1 590	240	120	120	3,1	2,5	2,6	2,4
Menn	1 110	170	90	80	4,2	3,2	3,0	3,5
Kvinner	490	70	30	40	2,0	1,7	2,0	1,4

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Like mange selvstendig næringsdrivende fra Asia, Afrika etc. som fra EU, Nord-Amerika etc.

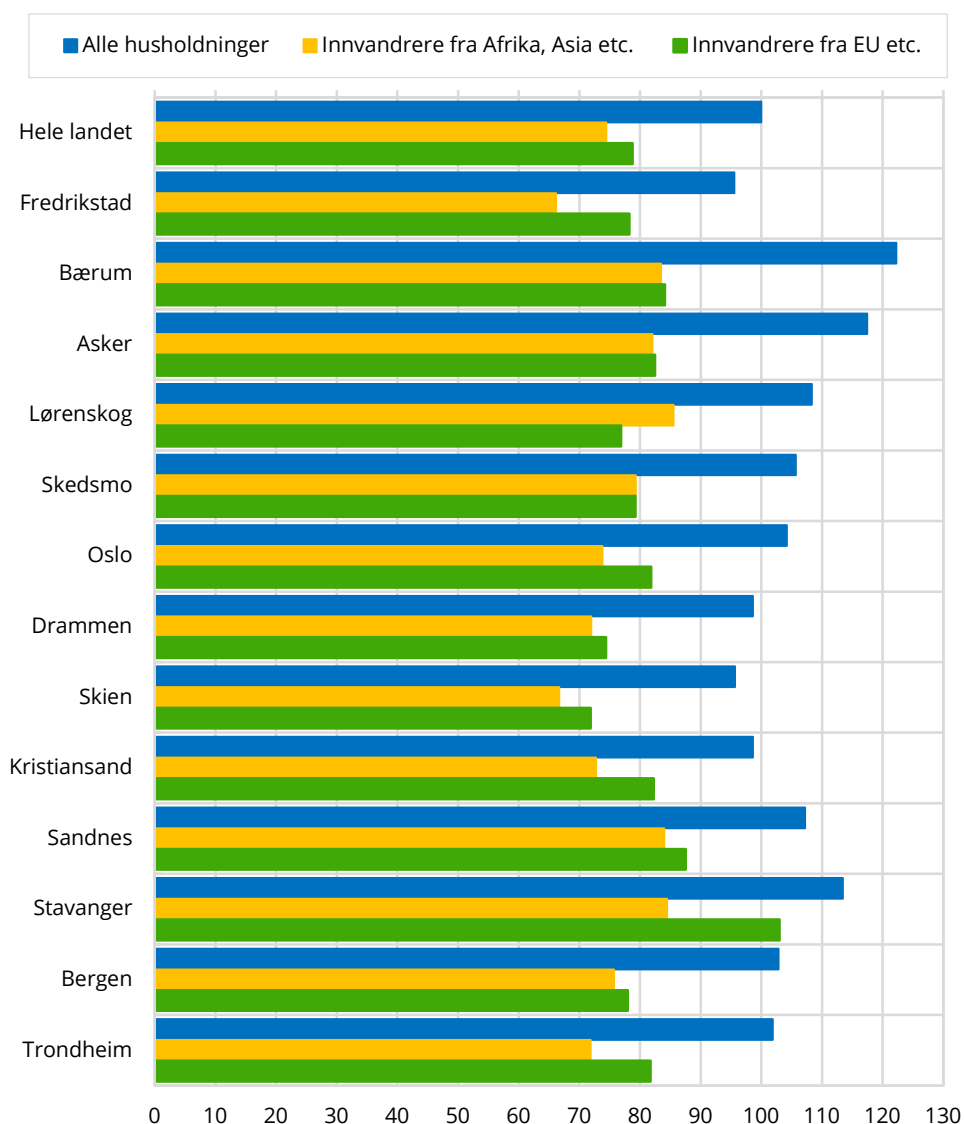
I alt var det 240 innvandrere som var selvstendig næringsdrivende i Sandnes 4.kvartal 2012, likt fordelt mellom innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og innvandrere fra Afrika, Asia etc. Relativt sett var det likevel flere selvstendig næringsdrivende innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Andelen selvstendig næringsdrivende blant innvandrere i Sandnes var noe over nivået for landet som helhet, spesielt blant dem fra EU, Nord-Amerika etc.

11.6. Økonomiske levekår

- I Sandnes har alle husholdningene et inntektsnivå som tilsvarer 107 prosent av medianinntekten til husholdningene i Norge. Innvandrere i Sandnes, med bakgrunn fra Afrika, Asia etc., hadde et inntektsnivå som tilsvarte 78 prosent av inntektsnivået i hele kommunen. Inntektsnivået blant innvandrere fra EU etc. utgjorde 82 prosent av inntektsnivået i hele kommunen. Begge grupper lå høyere i Sandnes enn i landet under ett.
- Innvandrere fra Afrika, Asia etc. er den gruppen i Sandnes som har størst andel som mottar sosialhjelp. Likevel er det få av dem som mottar sosialhjelp sammenlignet med landet som helhet.
- Andel som får uføretrygd i Sandnes ligger langt under de respektive landsgjennomsnitt i den delen av befolkningen som ikke har innvandrerbakgrunn og blant mannlige innvandrere. Kvinnelige innvandrere ligger bare litt under landsgjennomsnittet.

11.6.1. Inntekt

Figur 11.14. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100 = gjennomsnitt for landet



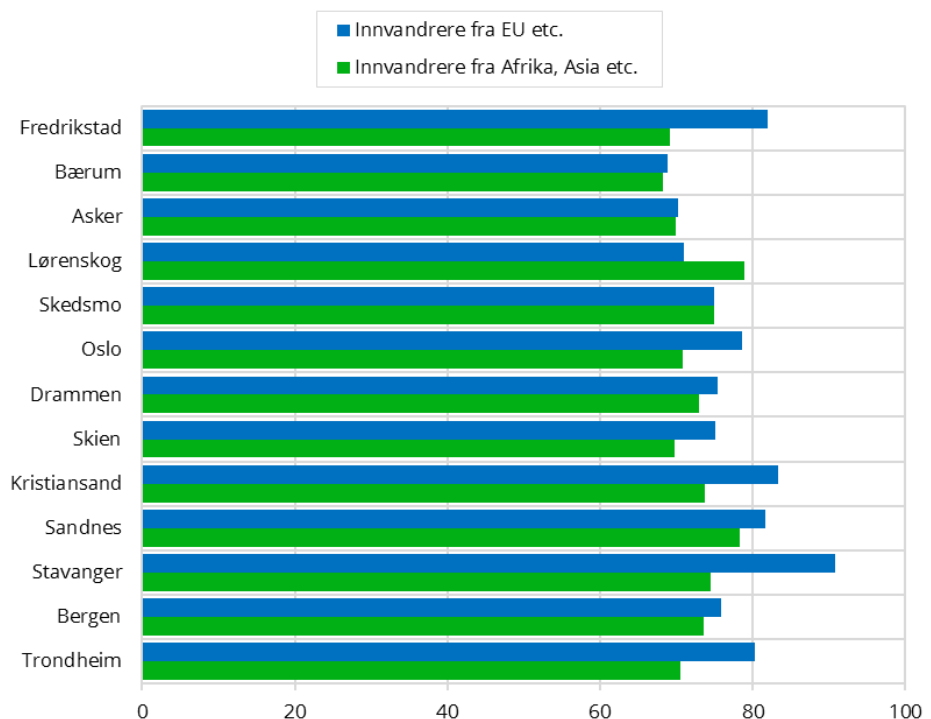
Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høye inntekter blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. i Sandnes

Bare i Lørenskog og Stavanger hadde innvandrere fra Afrika, Asia etc. inntekter som var høyere enn blant innvandrere i Sandnes kommune. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet var på 267 900 kroner i 2011. Dette tilsvarer 84 prosent av inntektsnivået til alle husholdninger i Norge, hvor hovedinntektstaker var i alderen 25-55 år (318 800 kroner). Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. hadde et noe høyere inntektsnivå, på 279 100 kroner, som tilsvarte 88 prosent av inntektsnivået i hele befolkningen. Blant kommunene med størst innvandring, var det bare i Stavanger at innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. hadde et høyere inntektsnivå, sett i forhold til hele befolkningen.

Sammenlignet med inntektsnivået blant husholdninger i hele landet, har Sandnes kommune 7 prosent høyere inntekt. Innvandrere i Sandnes, med bakgrunn fra Afrika, Asia etc., hadde et inntektsnivå som tilsvarte 78 prosent av inntektsnivået i hele kommunen. Inntektsnivået blant innvandrere fra EU etc. utgjorde 82 prosent av inntektsnivået i hele kommunen.

Figur 11.15. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

11.6.2. Sosialhjelp

Med "sosialhjelp" menes den økonomiske stønad til livsopphold som Lov om sosiale tjenester i NAV § 18 gir rett til for de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. "Sosialhjelpsmottaker" defineres dermed som en person som er registrert som mottaker av denne økonomiske stønaden i et gitt tidsrom. Det er ingen tidsavgrensning på hvor lenge personer kan motta sosialhjelp. Det er mange som opplever å motta sosialhjelp i flere perioder og også over flere år.

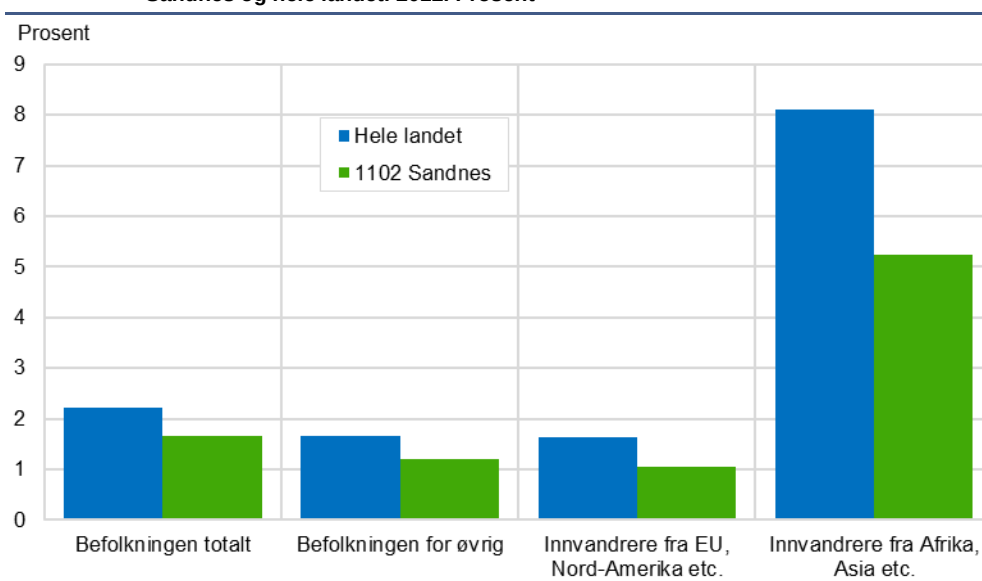
I 2012 mottok 2,2 prosent av landets befolkning sosialhjelp. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er denne prosenten i overkant av 8, mens innvandrere fra EU-Nord-Amerika etc. lå under landsgjennomsnittet (1,6 prosent). I landet var 0,8 prosent langtidsmottakere (mottakere av sosialhjelp 6 måneder eller mer i løpet av året). For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er antallet langtidsmottakere 3,9 prosent.

Data om sosialhjelp kan imidlertid være noe vanskelige å tolke, da nye innvandrere ofte vil ha rett på introduksjonsstønad som et alternativ til sosialhjelp, mens eldre innvandrere som når pensjonsalder uten opptjente rettigheter i Folketrygden kan ha rett på supplerende stønad som er en inntektsprøvd alderpensjon for dem med kort botid. Innføringen av disse stønadene gjør at sammenlikning av økonomisk sosialhjelp til innvandrere over tid blir vanskeligere.

Få i alle grupper som mottar sosialhjelp

I Sandnes er andelen som mottar økonomisk sosialhjelp lavere i hele befolkningen, sammenliknet med hele landet, og også i befolkningen for øvrig og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Størst forskjell for innvandrere fra Afrika, Asia etc., der andelen er vesentlig mindre i Sandnes sammenliknet med hele landet. Sandnes har også den laveste andelen på sosialhjelp i denne gruppen blant alle kommunene i utvalget vårt. For langtidsmottakere er det samme mønster, bare med lavere andeler, bortsett fra for gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc., der det er en noe høyere andel langtidsmottakere i Sandnes sammenliknet med hele landet.

Figur 11.16. Mottakere av økonomisk sosialhjelp, etter innvandrerkategori. Sandnes og hele landet. 2012. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

11.6.3. Uførepensjon

Uførepensjon er aktuelt for personer med varig nedsatt inntektsevne på grunn av sykdom eller skade. Hovedregelen er at personene må ha vært medlem i folketrygden de siste tre årene frem de blir uføre.

For innvandrere kan muligens mangel på opptjente rettigheter i Folketrygden medføre mindre bruk av uførepensjon. At nesten ingen norskfødte med innvandrerforeldre mottar uførepensjon, beror imidlertid først og fremst på at de aller fleste av dem ikke har kommet opp i en alder der uførepensjon er vanlig.

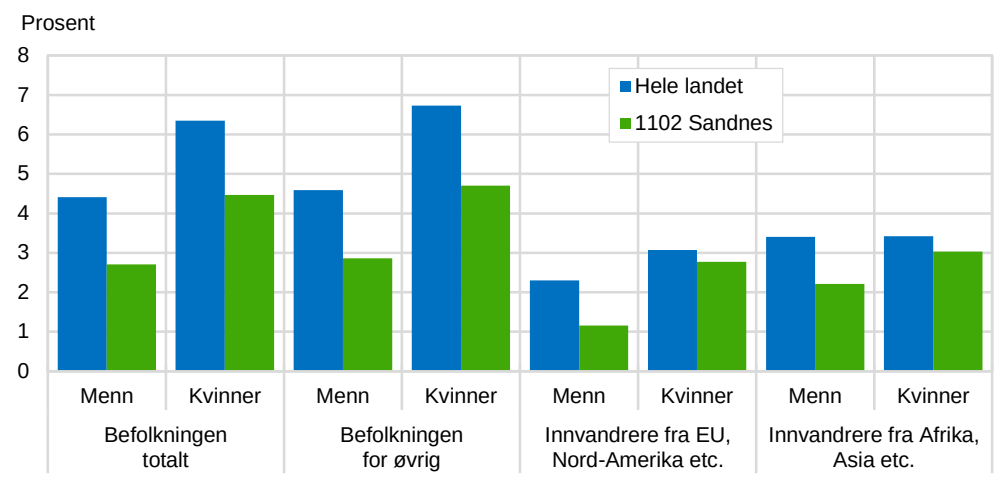
I landet som helhet mottar 5,4 prosent av befolkningen uførepensjon i større eller mindre grad. Andelen er noe høyere blant kvinner (6,4 prosent) enn menn (4,4 prosent). Både for menn og kvinner er andelen med uførepensjon marginalt høyere i befolkningen for øvrig enn i noen av de innvandringsrelaterte gruppene, 6,9 prosent for kvinner og 4,7 prosent for menn. For menn ligger gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. høyere enn andelen totalt, 5,2 prosent. For kvinner er andelen lavere i begge innvandrergruppene. De høyeste andelenene utenom befolkningen for øvrig er blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (4,2 prosent) og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (3,1 prosent). I Sandnes er andelen med uførepensjon lavere enn for hele landet i alle gruppene.

Få på uføretrygd i Sandnes, innvandrerkvinner nærmest landsgjennomsnittet

For mennene er andelen lavere i alle gruppene; for befolkningen for øvrig (2,9 prosent sammenlignet med 4,6 prosent for hele landet), for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (1,2 prosent sammenlignet med 2,3 prosent i hele landet) og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (2,2 prosent mot 3,4 prosent).

For kvinner er andelen lavere i alle gruppene; for befolkningen for øvrig (4,7 prosent sammenlignet med 6,7 prosent), for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (2,8 prosent sammenlignet med 3,1 prosent) og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (3,0 prosent sammenliknet med 3,4 prosent).

Figur 11.17. Andel med uførepensjon, 45-66 år, etter kjønn. Sandnes og hele landet. 2012. Prosent



Kilde: NAV.

11.6.4. Alderspensjon

Alderspensjon fra folketrygden er en ordning som sikrer inntekt i alderdommen. Det er mulig å starte å ta ut alderspensjon etter fylte 62 år. For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, må personer ha tilstrekkelig høy opptjening.

For hele landet er det 13,2 prosent som mottar alderspensjon, noe høyere andel blant kvinner (14,9 prosent) enn for menn (11,5 prosent). Andelen er høyest i befolkningen for øvrig, og lavere enn gjennomsnittet i begge innvandrergruppene. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., ligger imidlertid nesten på nivå med gjennomsnittet. Forskjellene mellom menn og kvinner og mellom innvandrergruppene er i stor grad et resultat av aldersforskjellene mellom gruppene.

Merk at noen innvandrere som ikke har opptjente rettigheter etter Folketrygden på grunn av for kort botid kan ha rett på behovsprøvd supplerende stønad.

I Sandnes er andel av befolkningen generelt og innvandrere spesielt lavere enn i landet som helhet.

Tabell 11.14. Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Sandnes og hele landet. 2012. Prosent

	Kvinner		Menn	
	Hele landet	Sandnes	Hele landet	Sandnes
Befolkningen totalt	15	11	11	8
Befolkningen for øvrig	16	12	13	9
Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	15	8	8	5
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	2	1	2	1

Kilde: NAV.

Referanser

Egge-Hoveid, Kristin (2012): Kontantstøtte: Stadig færre mottakere av kontantstøtte. SSB magasinet, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2012-03-05-01.html

Henriksen, Tor (2012): Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelse blant innvandrere, 2011. Publisering på www.ssb.no. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/valg/statistikker/vundkinnv/hvert-4-aar/2012-03-01#content>

Aalandslid, Vebjørn (2007): Innvandreres demografi og levekår i 12 kommuner i Norge. Rapporter 2007/24 Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200724/rapp_200724.pdf

Figurregister

11.1.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes, etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering	403
11.2.	De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Sandnes. 1. januar 2013. Antall.....	405
11.3.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Sandnes. 1. januar 2013. Prosent.....	406
11.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Sandnes. 1. januar 2013	407
11.5.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 11.4. Sandnes. 1. januar 2013.....	408
11.6.	Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Sandnes kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall	413
11.7.	Stemmegeving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn. Sandnes og landet	414
11.8.	Stemmegeving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Sandnes og landet.....	414
11.9.	Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012.....	417
11.10.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011	418
11.11.	Deltakelse i videregående utdanning, alle bosatte samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012. Prosent.....	419
11.12.	Sysselsatte i Sandnes, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4.kvartal 2012. Prosent	422
11.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Sandnes 4.kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen	424
11.14.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100 = gjennomsnitt for landet	426
11.15.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet	427
11.16.	Mottakere av økonomisk sosialhjelp, etter innvandrerkategori. Sandnes og hele landet. 2012. Prosent	428
11.17.	Andel med uførepensjon, 45-66 år, etter kjønn. Sandnes og hele landet. 2012. Prosent.....	429

Tabellregister

11.1.	Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Antall og prosent. Hele landet og Sandnes	402
11.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013	404
11.3.	Innvandrere bosatt i Sandnes, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent	405
11.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sandnes etter landbakgrunn. Delområde. Prosent. 1. januar 2013	408
11.5.	Befolkningsendringer i Sandnes 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn.....	409
11.6.	Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Sandnes kommune. Per 1. januar 2013.....	411
11.7.	Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Sandnes kommune.....	412
11.8.	Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Sandnes. Antall og prosent.....	420
11.9.	Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012.....	420
11.10.	Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Sandnes. 1. oktober 2012.....	421
11.11.	Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent.....	422
11.12.	Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Sandnes	423
11.13.	Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Sandnes og hele landet. 4. kvartal 2012	425
11.14.	Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Sandnes og hele landet. 2012. Prosent	429